

Woord ten geleide

Nog een week, dan begint de zomer. Het weer van de laatste twee weken preludeert er al op. De winter was lang. Het virus legde ons allerlei beperkingen op. Ik weet nog dat toen ik vorig jaar om deze tijd in een podcast over corona sprak, iemand me schreef dat dat niet meer actueel was. Nee, even niet, maar het was slechts een korte pauze. In september liepen de cijfers alweer op. Nu is dat anders. Nu zijn we bijna of helemaal gevaccineerd. Ons kan niets meer gebeuren. De mensheid is corona de baas geworden. Laten we het hopen. We zullen zien. Maar als... wat nemen we dan mee van de afgelopen maanden. Nemen we iets mee, of gaan we terug naar hoe het was? Willen we dat? Kan dat? Moet dat? Nee toch?

De covid-periode lijkt ook een tijd van bezinning te zijn geweest. We zien dat veel processen die jarenlang soepel verliepen, krakend tot stilstand zijn gekomen, of amechtig en rammelend op hun achterste benen lopen. Daar moet iets mee. Verandering hangt in de lucht. Huisvesting, landbouw, milieu, arbeid, welvaart, politiek, ja zelfs het Binnenhof moet op de schop. En dan is er nog het thema welzijn. Ook daar is veel werk te doen. Een tweedeling in de samenleving, een elite die haar verantwoordelijkheden verzaakt, mensen aan het eind van hun Latijn: burned-out, depressief, levensmoe, onder de armoedegrens, boos, ontevreden, moedeloos.

‘Nee toch,’ denk je misschien, ‘gloort er hoop, begint de zomer, eindelijk genieten, eindelijk vrolijkheid, komt hij met die zware onderwerpen.’ Helaas, het moet, steeds weer, nu meer dan ooit. Luister naar het volgende citaat van de Vlaamse Psychiater Dirk de Wachter en overweeg bij welke groep in dit verhaal jij hoort en wil horen.

Dirk de Wachter:

Ik vergelijk onze tijdgeest met een speedboot, TINA genaamd: There Is No Alternative. Die boot vaart heel snel, en vooraan staan blitse jongens in dure pakken met hun haren in de wind magnumflessen champagne leeg te spuiten, terwijl hun mooie vrouwen kirren van plezier.

Maar achteraan vallen mensen uit de boot, omdat het zo snel gaat en er geen relingen zijn. Door het geraas horen de succesboys dat niet. En achter die speedboot varen wij, de psychiaters en de psychologen, in rubberbootjes. Wij vissen de overboord gevallen sukkelaars op en geven ze droge kleren. Maar onze rubberbootjes kunnen amper volgen, waardoor het heel moeilijk is om die patiënten weer op de speedboot te krijgen.

De overheid zegt nu dat die boot nog harder mag gaan, en dat de rubberbootjes van de psychiaters te duur zijn: ‘Laten we de mensen zwemvesten geven, dan verdrinken ze ook niet.’ Néé, die speedboot moet trager varen, en achteraan moet er een stevige reling komen, een sterke sociale zekerheid, zodat minder mensen in het water vallen.

Want vergis u niet: de meesten hebben geen psychiatrische afwijkingen, maar zijn gewone mensen die de ratrace niet meer aankunnen. Je zou kunnen zeggen dat degenen die wel succesvol zijn de gekken zijn, om het woord ‘psychopaten’ niet te gebruiken.

Overweging 1

'We moeten rennen, springen, vliegen, duiken, vallen, opstaan en weer doorgaan.' Moeten we dat? Van wie eigenlijk? Deze samenleving, deze economie, stookt mensen op als brandhout, nou ja, kreupelhout, want ook afgebrand blijf je mens. Of een stuk wrakhout van de speedboot gevallen, dat een mens blijkt.

Overweging 2

Wie zijn het die snelle boys die ons voortjagen, opstoken en weggooiden als waardeloos? Werken ze op de Zuidas, bij banken en grote advocatenkantoren? Of op het Damrak bij de beurs? Mannen, vaak mannen, in snelle pakken en nog snellere auto's die roepen dat ze met vijfenvijftig binnen willen zijn? En wij, de willoze slachtoffers?

Overweging 3

De werkelijkheid is niet zwart/wit. De werkelijkheid is grijs. Snelle pakken en kringloopgarderobe, feestneuzen en droef-toeters, in deze maatschappij lijkt alles grijs en lijken allen schuldig. Op het ene moment zijn we de champagne-slurpers voor in de boot, op het andere moment vallen we er net zo hard vanaf. We zitten samen in dit schuitje. Het is aan ons om te besluiten welke kant het op gaat. Gaan we samen de diepte in of landen we op een paradijselijk eiland met palmbomen, een wit strand, klaterende waterstromen en voedsel voor iedereen? Zo simpel? Nee, natuurlijk niet, de werkelijkheid is eindeloos gecompliceerder. Het belang van de een is strijdig met dat van de ander en elke ingreep heet positieve en negatieve kanten. Het is niet anders. Maar kom, het wordt zomer. Dan is een beetje simpel dromen toch op zijn plaats. Dromen van die nieuwe wereld waar we het altijd over hebben. De dag die komt.